

N:o 37.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående beräkning af viss andel af öfverskottet å 1890 års statsreglering såsom tillgång vid statsregleringen för år 1892; gifven Stockholms slott den 14 Mars 1891.

Under återopande af bifogade protokoll öfver finansärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t, som förutsätter, att nedannämnda statsinkomster komma att af Riksdagen för år 1892 beräknas på följande sätt, nemligen:

grundskatt till	kronor	3,264,000: —
tillfälliga rotevakansafgifter till	„	53,000: —
soldatvakansafgift till	„	68,000: —
båtsmansvakansafgift till	„	275,000: —
bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter till	„	313,000: —
hvitbetssockertillverkningsafgift till	„	1,300,000: —
bevillning af fast egendom samt af inkomst till	„	4,460,000: —

härmed föreslå Riksdagen att såsom tillgång vid statsregleringen för år 1892 af öfverskottet å 1890 års statsreglering upptaga och beräkna ett belopp af 2,652,300 kronor.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

F. v. Essen.

*Protokoll öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen
i statsrådet å Stockholms slott den 14 Mars 1891.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre ÅKERHJELM,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: Herr Friherre VON OTTER,
Herr WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
Friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD.

Chefen för Finansdepartementet, Statsrådet Friherre von Essen anförde i underdånighet:

»Under en lång följd af år har frågan om fortbeståndet af den under form af grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär å jorden hvilande särskilda beskattning utgjort en hufvudfaktor i vårt politiska lif. Talrika hafva de skäl varit, hvilka under de långvariga meningsbrytningarna framförts till stöd för de hvarandra motsatta åsigtarna. Eders Kongl. Maj:ts på föredragning af chefen för Landtförsvarsdepartementet förut denna dag fattade beslut om aflåtande af framställning till Riksdagen i fråga om utsträckning af värnpligten gör det till min pligt att påkalla Eders Kongl. Maj:ts förnyade uppmärksamhet för denna fråga. Jag saknar emellertid härvid anledning att i minnet återföra och till uttömmande granskning framlägga de omförmälda skälen, så vidt de afsett att innefatta bevisning för eller emot hvad som

utgjort sjelfva kärnpunkten i meningsstriden eller frågan huruvida grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna framgent skola utgöra beståndsdelar af skattesystemet. I denna sin principiela del har nemligen frågan inträdt i ett förändradt läge genom Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens år 1885 i sammanhang med antagande af värnpligtslag och utsträckning af de värnpligtiges öfningstid fattade beslut om afskrifning med 30 procent å nyssnämnda skatter och besvär. Detta beslut kan icke annorlunda fattas än såsom framgånet ur Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens samstämmade åsigt, att den ifrågavarande särskilda beskattningen å jorden bör aflyftas i den mån omständigheterna göra sådant möjligt, men att denna afskrifning endast bör ega rum i sammanhang med utsträckning af värnpligten.

Stödjande mig på denna tolkning af innebörden i Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens nyssnämnda beslut, anser jag mig ega rätt att säga, att frågan icke längre gäller, *huruvida* återstoden af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna bör afskrifvas, utan *i hvilken ordning* afskrifningen bör ega rum. Denna kan nemligen ordnas antingen så, att lämplig andel af de ifrågavarande skatterna och besvärerna eftergifves vid tillfällen, då statsverkets finansiela ställning är sådan, att befintliga tillgångar medgifva en skattenedsättning, eller ock så att definitivt beslut fattas om successiv afskrifning under en viss bestämd tidrymd af skatternas och besvärens hela belopp. Betraktar jag afskrifningen endast som en skattenedsättning, skulle ett gifvet företräde synas böra tillerkännas den förstnämnda utvägen, men att utan vidare sätta afskrifningen i förbindelse med och göra densamma beroende af en mer eller mindre gynsam statskassans ställning är dock knappast berättigadt. Öfverskottet kan vara tillfälligt och ett följande år bytas i brist. En af öfverskottet föranledd skattenedsättning bör derföre ock vara sådan, att den vid behof kan återgå och gälla sådana skattetitlar, hvilka utgöra de så att säga mera rörliga posterna på budgetens inkomstsida. Annat är förhållandet med grundskatten och de dermed i kameralt afseende likställda rustnings- och roteringsbesvärerna. En eftergift af dessa är oåterkallelig och gäller för all framtid. Den innebär icke blott en skattenedsättning, utan en skatte-reglering.

Mot det sagda skall invändas, att det öfverskott i statskassan, som skulle utgöra förutsättning för grundskatteafskrifningen, icke borde vara af tillfällig natur, utan utgöra uttrycket för en stegring af statsinkomsterna af så stadigvarande beskaffenhet, att den kunde rättfärdiga en stadigvarande skattenedsättning. Det låter sig visserligen erinra, att urskiljandet af öfverskottets rätta art kan vara en vansklighet uppgift, men jag är ingalunda sinnad att förneka, utan erkänner tvärtom obetingadt, att, derest min uppgift

såsom Eders Kongl. Maj:ts rådgifvare vore inskränkt till ett ensidigt tillvaratagande af statsfinansernas intressen, jag skulle, i öfverensstämmelse med hvad jag vid annat tillfälle uttalat, förorda en endast i mån af en stadigvarande stegring af öfriga statsinkomster företagen grundskatteafskrifning. Men tillfällen kunna gifvas, då målsmannen för statens finanser icke får uppfatta sin ställning som Konungens rådgifvare uteslutande ur sagda synpunkt, tillfällen, vid hvilka denna synpunkt, huru i och för sig berättigad den än må vara, likväl måste underordnas statslifvets högre kraf. Och ett sådant underordnande måste naturligtvis i samma mån möta mindre betänklighet, som omständigheterna äro sådana, att det kan ega rum utan att något verkligt men för statsverkets ställning deraf är att befara. Ett tillfälle af sådan art föreligger enligt min tanke nu.

Chefen för Landtförvarsdepartementet har ansett nödvändigt att, utan afbidan på den slutliga lösningen af den länge sväfvande frågan om härordningens ombildning, genomföra det mått af personlig värnpligt, som under hvarje härordning minst måste anses erforderligt, och fördenskull föreslagit, att de värnpligtiges tjenstetid måtte utsträckas till 20 år och beväringens öfningstid ökas till 90 dagar. Med bemålde departementschef delande öfvertygelsen, att denna utsträckning af värnpligten är för tryggande af landets sjelfständighet af så oundgängligt behof påkallad, att äfven de största offer må bringas för ändamålet, och derföre lifligt instämmande i hans förslag om utsträckningens genomförande så fort sig göra låter, måste jag likväl, med blicken fäst på den utvecklingsgång försvars- och skattefrågorna hittills genomlöpt och med behörigt aktgifvande på förhållandena, sådana de faktiskt föreligga, uttala såsom min åsigt, att frågan om värnpligtens utsträckning till nyssnämnda minimum icke kan föras till ett lyckligt afgörande, med mindre frågan om grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning samtidigt bringas till sin definitiva lösning. Likaså anser jag, att, ehuru en öfver en längre period utsträckt afskrifning skulle vara mindre kännbar för statsverket, afskrifningen likväl bör bringas till slut under loppet af en jemförelsevis kort tidrymd. Det af Eders Kongl. Maj:t för 1883 års Riksdag i ämnet framlagda förslag var byggt på en afskrifningsplan, enligt hvilken grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären skulle successivt försvinna under en tid af 37 år. Äfven frånsedt att afskrifningen af de numera återstående 70 procenten af nämnde skatter och besvär naturligtvis skulle kunna ega rum under en kortare tid än den år 1883 för eftergift af hela beloppet föreslagna, anser jag afskrifningsperioden böra bestämmas väsentligen kortare än den i 1883 års afskrifningsplan förutsatta. Då sistnämnda år samtidigt med afskrifningsförslaget framlades ett förslag till härordning, enligt hvilket i bredd med afskrifningen af rustnings- och roteringsbesvären äfven de i

rustningen och roteringen innefattade *prestationer* skulle upphöra, medan nu icke ifrågasättes annat, än att dessa fortfarande skulle, ehuru mot ersättning motsvarande deras uppskattade värde, oförändradt utgöras, ligger redan här ett skäl för min åsigt, att afskrifningstiden nu kan sättas kortare. Men härtill kommer såsom ett ytterligare och hufvudsakligt skäl, att, då det ansetts af största vikt, att den föreslagna utsträckningen till 90 dagar af beväringens vapenöfningar kommer till fullt genomförande så fort sig göra låter eller redan under loppet af år 1893, det synes påkalladt, att äfven skattefrågan erhåller sin definitiva lösning inom så kort tid, som med statsverkets kraf må finnas förenligt. Uppenbarligen kan eftergiften af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens hela återstående belopp icke utan allt för stora olägenheter för statsverket ega rum redan inom utgången af samma tid, som blifvit föreslagen för den utsträckta värnpligtens genomförande, men deremot anser jag hinder icke böra möta för afskrifningens fullbordande under loppet af tio år, räknadt från och med år 1892. En afskrifning under denna tidrymd af den kvarvarande återstoden af de ifrågavarande skatterna och besvären lärer nemligen icke kunna anses öfverstiga statens finansiella förmåga eller vara egnad att åstadkomma sådana rubbningar i budgeten, att derigenom befordrandet af andra viktiga statsändamål skulle äfventyras.

Till en början erinrar jag, att grundskatternas afskrifning under nuvarande förhållanden är en vida mindre ingripande åtgärd, än den för några årtionden tillbaka skulle varit. Af samtliga statsinkomster utgjorde grundskatterna år 1850 25,79 procent, år 1860 20 procent, år 1870 14,11 procent och år 1880 7,54 procent. Efter den år 1885 skedda 30-procentsafskrifningen utgör grundskatten, upptagen till det belopp, hvarmed densamma enligt rikshufvudboken för år 1889 samma år influtit, eller 4,187,947 kronor 4 öre, allenast 4,79 procent af statens samtliga inkomster nämnda år, och fäster man sig vid det belopp af grundskatterna, hvilket enligt de i nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 innefattade grunder skulle förekomma till afskrifning, eller 3,223,373 kronor 51 öre, utgör detta endast 3,69 procent af nämnda inkomsters hela belopp. Utom grundskatten skulle staten visserligen mista en årlig tillgång, motsvarande årliga värdet af den ännu icke afskrifna delen af rustnings- och roteringsbesvären, eller i rundt tal omkring 3,458,000 kronor, men på den utvecklingspunkt, hvartill budgeten numera hunnit, torde svårigen kunna sägas, att en under loppet af tio år företagen skattereglering, som medför, att staten måste beredas ersättning för en minskad årlig tillgång af omkring 6,700,000 kronor, innebär något i och för sig afskräckande. Med säkerhet kan antagas, att statsinkomsterna, särskildt skogsmedlen och jernvägstrafikmedlen, äfven under nästa årtionde komma att stiga, så att grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären, derest de vid årtiondets

slut qvarstode, komme att utgöra en ännu mindre qvotdel af statens årliga tillgångar än för närvarande. Vidare hänvisar jag derpå, att, sedan stambanebyggandet i Norrland inom en icke aflägsen tidrymd blifvit bragt till slut, inkomstiteln jernvägstrafikmedel ej längre såsom hittills kommer att å utgiftssidan motsvaras af betydande anslag för jernvägsbyggnader. Mot stegringen i statsinkomster kommer visserligen gifvetvis att svara en stegring i statsutgifter, och särskildt är en sådan att förvänta på grund af de ökade kostnaderna för försvaret. Naturligt är derföre, att i ersättning för de genom afskrifningen upphörda skatterna och besvärerna nya skattekällor måste uppsökas, men härvid bör dock beaktas att, medan grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna för staten representera väsentligen stillastående värden, komma deremot antagligen de skatter, hvarmed de skola ersättas, till större delen att vara af den natur att de, i mån som landets folkmängd och välmåga tillväxa, tillföra statsverket alltjemt stegrade inkomstbelopp. Det synes mig derföre icke oundgängligt, att man redan från början uppställer en fullständig beräkning, enligt hvilken de afskrifna beloppen exakt motsvaras af enahanda belopp i form af andra skattetitlar.

Då det gäller ett afgörande i fråga om hvilka skattetitlar företrädesvis böra anlitas, för att fylla den genom afskrifningen uppkommande minskningen i statsverkets årliga tillgångar, öppna sig åtskilliga möjligheter. Jag tillåter mig i detta afscende hänvisa till skatteregleringskomiténs den 13 September 1882 afgifna betänkande, der komitén under förutsättning af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning lemnat anvisning på åtskilliga nya skattekällor. Bland dessa anhåller jag att särskildt få fästa uppmärksamheten vid följande.

Såsom känt utgår för närvarande *bevillningen af fast egendom* för jordbruksfastighet med 3 öre för hvarje fulla 100 kronor samt för annan fastighet med 5 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet. Att den undantagsställning, jordbruksfastigheten sålunda hittills intagit, borde upphöra i sammanhang med grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning och nämnda slag af fastighet följaktligen åsättas bevillning efter de för all annan fastighet gällande grunder, uttalades af Riksdagen i underdånig skrifvelse af den 24 Maj 1873 och har derefter alltid ansetts som en gifven följd af afskrifningen.

I sammanhang härmed bör jag fästa uppmärksamheten på en i vår bevillningslagstiftning förefintlig brist, som redan af skatteregleringskomitén påpekades. Denna komité erinrade, att det icke finge förbises, att vid sidan af jordens alstrande förmåga förefunnes vid en ordnad jordbruksrörelse åtskilliga andra beskattningsbara faktorer, såsom det för rörelsens drifvande erforderliga i inventarier och kreatursstock nedlagda eller eljest använda kapital, dels ock produkten af jordbrukarens personliga arbete samt de af honom

i hans egenskap af jordegare eller arrendator åtnjutna, sällan i penningevärde uttryckta och derföre vanligen förbisedda förmåner af allehanda slag. Enär vid uppskattning af öfriga samhällsklassers inkomster tillbörligt afseende städse fästs vid dessa och liknande förhållanden, ansåg komitén desamma ej heller böra förbises vid jordbruksnäringens beskattning och föreslog derföre utan meningsskiljaktighet bestämmelser, enligt hvilka det belopp, hvarmed en egendoms afkastning möjligen öfversköte hvad som redan genom fastighetsbevilning blifvit beskattadt, skulle komma att träffas med inkomstbevilning. Då komiténs förslag den 8 Januari 1883 inför Eders Kongl. Maj:t anmäldes, framhöll jemväl dåvarande departementschefen såsom en väsentlig brist i lagstiftningen, att man, då man beskattat jordbruksfastigheten, ansett sig på samma gång beskatta sjelfva jordbruksrörelsen, dervid förbiseende, att denna rörelse eller näring för sitt bedrifvande förutsatte icke blott sjelfva fastigheten, utan ett visst driftkapital i inventarier, kreatur m. m. och ett betydligt tillskott af arbete. Kapitalet och arbetet medverkade således uppenbarligen till den inkomst jordbruksrörelsen lemnade, och då inkomst af kapital och arbete eljest beskattades, borde ju icke heller rimligtvis inkomsten af det i jordbruksrörelsen nedlagda kapitalet och arbetet lemnas obeskattad. Skatteregleringskomiténs förslag åsyftade emellertid att låta taxeringsmyndigheterna uppskatta den inkomst jordbruksrörelsen lemnade utöfver hvad som kunde anses beskattadt genom fastighetsbevilningen och att låta denna uppskattning ske hufvudsakligen på samma sätt, som eljest iakttoges vid beräkning af den inkomst, som af annan rörelse eller näring härflöte. Detta förfarande vore visserligen ur teoretisk synpunkt riktigt, men å andra sidan hade komiténs ordförande i afgifven reservation likasom Kammarrätten och flertalet länsstyrelser i sina öfver förslaget afgifna yttranden påpekat, huru de svårtillämpliga bestämmelserna i komiténs förslag säkerligen skulle leda till ett resultat i finansielt afseende, som gjorde hela vinsten af det nya skatteföremålets upptagande i lagstiftningen i de flesta fall temligen betydelselös. Lika med de hörda myndigheterna ansåge derföre departementschefen, att frågan om särskild inkomstbevilning af jordbruksrörelsen för det dåvarande icke kunde på ett praktiskt sätt lösas på annan väg än den af komiténs ordförande afgifna, eller genom att ställa beskattningen af jordbruksrörelsen i ett fixt lagbestämt förhållande till jordbruksfastighetens taxeringsvärde. Komitéordförandens förslag innebure nemligen, att bevilningen för jordbruksfastighet, deri inbegreps jemväl bevilningen för jordbruksrörelsen, skulle utgå med 6 öre för hvarje 100 kronor af fastighetens taxeringsvärde. I hufvudsak biträdande detta förslag, ansåge dock departementschefen, att åt den tanke, hvarpå förslaget hvilade, borde i lagstiftningen gifvas ett något förändradt uttryck. Då jordbruksfastighetens likställighet med annan fastighet uti be-

villningsafseende städse stälts i samband med en afskrifning af de på den förra fastigheten hvilande särskilda skatter och då åstadkommandet af en dylik likställighet syntes ur flera synpunkter önskvärdt, ansåge departementschefen det ej vara lämpligt, att åt bevillningsförordningen gäfves ett utseende, som skulle jordbruksfastighet genom att därför erlægga 6 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet blifva högre beskattad än annan fastighet, för hvilken utgjordes endast 5 öre. Derjemte ansåge departementschefen det vara af vigt, att det nya begreppet om inkomstbevillning för jordbruksrörelse blefve uttryckligen inrymdt i bevillningsförordningen, och hemställde derfore, att, med lika bevillning för all fastighet, nemligen 5 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet, den inkomst och förmån af jordbruksrörelse å egen eller annans mark, som förvärfvades medelst det i rörelsen nedlagda arbete och dervid använda inventarier, skulle i förordningen upptagas under hufvudrubriken inkomst af arbete såsom särskildt skatteföremål och tillika stadgas, att dylik inkomst och förmån skulle upptagas till ett belopp, som motsvarade en för hundra af fastighetens taxeringsvärde. Å det sålunda beräknade inkomstbeloppet skulle naturligtvis utgöras vanlig inkomstbevillning, hvilken sålunda i hvarje fall komme att utgå med 1 öre för 100 kronor af fastighetens taxeringsvärde. I enlighet med de af departementschefen sålunda uttalade åsigter voro ock vederbörande paragrafer affattade i det förslag till bevillningsförordning, som af Eders Kongl. Maj:t förelades 1883 års Riksdag. I följd af den utgång, det samtidigt framlagda förslaget om afskrifning af grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär erhöill, förföllo emellertid de föreslagna nya bestämmelserna om jordbruksnäringens beskattning.

Det synes mig gifvet, att, då jordbruksnäringen befrias från den af ålder å densamma hvilande särskilda beskattning, sagda näring bör i fråga om bevillning till staten likställas med andra näringar och att derfore den skattefrihet, som hittills åtnjutits för afkastningen af det i jordbruksrörelsen nedlagda kapital och arbete, ock bör upphöra. Jag ansluter mig derfore i allt väsentligt till de åsigter, som vid nyssnämnda föredragningsstillfälle af dåvarande departementschefen inför Eders Kongl. Maj:t uttalades, men anser likväl i olikhet med honom, att åt grundsatsen om skattskyldighet för omförmälda slag af kapital och arbete bör i bevillningsförordningen gifvas uttryck på det sätt, att bevillningen för jordbruksfastighet sättes till 6 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet. Det i 1883 års förslag tillämpade beräkningssätt leder till samma resultat på en omväg, hvilken hufvudsakligen af det skäl ansetts erforderlig, att man velat undvika skenet af att jordbruksfastighet vore högre beskattad än annan fastighet. För min del kan jag likväl icke finna denna hänsyn vara af den betydelse, att den skulle

uppväga de med omförmälda beräkningssätt förenade olägenheterna af en mera invecklad uppställning så väl af bevillningsförordningen som af taxeringslängderna. En olikhet i sak förefinnes visserligen äfven mellan 1883 års förslag och det af mig nu framställda, nemligen att i de fall, då jordbruksfastighet vore utarrenderad, enligt det förra förslaget arrendatorn, men enligt det senare jordegaren komme att erlægga det belopp af 1 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet, som representerade skatten för det i jordbruksrörelsen nedlagda kapital och arbete, men då jordegaren och arrendatorn ega att sins emellan aftala om hvaraderas andel i fastighetsbevillningen, är denna skilnad utan egentlig betydelse.

Under förutsättning af bifall till mitt sålunda framställda förslag om jordbruksfastighetsbevillningens förhöjning till 6 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet, erfordras naturligtvis för bibehållande af den inbördes proportion, hvåri jordbruksfastighet och annan fastighet för närvarande deltaga i den kommunala beskattningen å landet, vissa förändringar i bestämmelserna rörande denna beskattning. De sålunda erforderliga förändringarne äro emellertid icke af synnerligen ingripande beskaffenhet. Sedan nemligen för jordbruksfastighet och jordbruksrörelse kommer att erläggas jemnt dubbelt så hög bevillning som för närvarande, bortfaller det hittills förefintliga behovet af en högre fyrktalssättning för jordbruksfastighet; och antagandet af den lika fyrktalssättningen för alla skatteföremål låter dessa följaktligen fortfarande deltaga i kommunalbeskattningen i alldeles samma proportion som hittills.

Enligt generalsammandraget öfver 1890 års bevillning uppgick nämnda år den uträknade bevillningen för jordbruksfastighet till ett belopp af 660,723 kronor 50 öre. Om denna bevillning höjes från 3 till 6 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet, kan alltså härigenom påräknas en ökad statsinkomst af i rundt tal 660,000 kronor.

Då enligt gällande instruktion för taxeringsmyndigheterna vid bestämmandet af fast egendoms värde afseende skall fästas vid beloppet af de grundskatter och öfriga allmänna utskylder, hvarmed egendomen är belastad, kan på grund häraf en så stor del af fastighetsvärdet i riket, som motsvarar grundskatternas samt öfriga reala bördors kapitalvärde, anses vara befriad från fastighetsbevillnings utgörande. Afskrifvas grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna, bör sålunda det beskattningsbara fastighetsvärdet ökas med ett belopp, motsvarande dessa skatters och besvärers kapitalvärde. Om detta kapitalvärde antages ursprungligen hafva utgjort omkring 200 millioner kronor, bör således, under förutsättning att fastighetsbevillningen höjes från 3 till 6 öre för hvarje 100 kronor af taxeringsvärdet och med fästadt afseende å den redan skedda 30-procentsafskrifningen, jordbruksfastig-

hetsbevollningen, efter det afskrifningen blifvit fullständigt genomförd, iabringa ytterligare omkring 84,000 kronor. Då å andra sidan, af skäl, som jag nedan går att anföra, den särskilda bevollningen af frälseegendomar eller den s. k. rusttjenstbevollningen äfvensom bevollningen för lotshemman i sammanhang med afskrifningen böra upphöra, uppkommer härigenom en minskning i statsinkomst, som nära motsvarar den nyssberörda ökningen. Nämnda båda bevollningar inbragte nemligen år 1890 ett belopp af sammanlagdt 67,018 kronor 97 öre.

Jag har bland nya skatteköllor i första rummet omnämnt förhöjningen i bevollningen för jordbruksfastighet, emedan denna under alla förhållanden bör vara att påräkna såsom en direkt följd af afskrifningsåtgärden och torde böra uppställas som vilkor för densamma. Hvad angår de skattetitlar, hvilka eljest kunna ifrågakomma att anlitas för ersättande af den genom nämnda åtgärd uppkommande minskning i statens årliga tillgångar, är valet mera fritt, men jag anhåller dock att företrädesvis få fästa uppmärksamheten på två utvägar, som i detta afseende synas mig närmast erbjuda sig, nemligen införandet af *beskattning på maltdrycker och utveckling af stämpelskatten*.

Att aldeles oberoende af frågan om grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning förhållandena måste komma att inom en icke aflägsen framtid leda till en beskattning af maltdrycker, synes mig icke kunna vara tvifvel underkastadt. Det kan icke betecknas annat än såsom en inkonsequens i vår skattelagstiftning, att, medan bränvinet och öfriga spritdrycker träffas af tillverknings- och försäljningsskatter, hvilkas sammanlagda belopp uppgår till varans mångdubbla värde, maltdryckerna gå helt och hållet skattefria. Domstolarnes brottmålsprotokoller och det ständigt framträdande behovet af ytterligare skärpningar i lagstiftningen angående handeln med maltdrycker vittna mer än tillräckligt derom, att de förhållanden, hvilka ur sedlig synpunkt gjort en hög beskattning af bränvinet nödvändig, äfven, om ock i mindre grad, föreligga i fråga om maltdryckerna. I samma mån som med den allt kraftigare tillväxande nykterhetsverksamheten tillfällena att åtkomma bränvin försvåras, kommer ölets egenskap af surrogat för bränvinet att skarpere framträda och att påkalla lagstiftningens verksammare inskridande mot missbruket deraf, och särskildt för förekommande af försöken att uppblanda maltdryckerna med starkare ämnen lärer en samtidig beskattning af maltdrycker och bränvin vara erforderlig.

Äfven ur finansiell synpunkt kunna maltdryckerna sägas utgöra ett lämpligt skatteobjekt, så vidt som nämnda drycker äro föremål för en vidsträckt förbrukning, på samma gång som de på grund af sitt ringa näringsvärde svårigen kunna hänföras till lifsförnödenheter. Maltdryckernas lämplighet såsom beskattningföremål är ock allmänt erkänd, såsom framgår der-

af, att maltdrycksbeskattning förekommer så väl i alla europeiska länder med undantag af Sverige, Schweiz och Danmark — i hvilket sistnämnda land frågan om införandet af ölskatt står och länge stått på dagordningen — som i Nordamerikas Förenta Stater. I vårt grannland Norge är skatten på malt-drycker synnerligen hög, högre, så vidt känt är, än i något annat land.

Ett förslag till införande af maltdrycksbeskattning äfven här i landet föreligger uti ett af särskilda komiterade den 30 Juni 1881 afgifvet betänkande. Komiterade, som föreslogo, att skatten skulle beräknas efter vigten — eller alternativt myckenheten — af det *malt*, som användes för tillverkningen, satte skattebeloppet till 4 öre per kilogram eller alternativt 2 kronor per hektoliter malt, då skatten per liter öl beräknades utgöra 1 öre. Med stöd af uppgifter, hvilka från Öfverståthållareembetet och vederbörande länsstyrelser inhemtats rörande antalet bryggerier, myckenheterna förbrukade råämnen och mängden erhållna produkter, allt år 1880, beräknade komitén vidare, att skattens afkastning skulle blifva 965,176 kronor eller, efter afdrag af de till omkring 18 procent beräknade kontrollkostnaderna, i rundt tal 800,000 kronor. På grund af vissa, på de officiella uppgifterna rörande införseln af humle stödda beräkningar ansåg sig likväl komitén kunna antaga, att maltförbrukningen inom landet i verkligheten varit större än den, på hvilken komitén grundat sin beräkning angående skattens afkastning. Skatteregleringskomitén, som äfven yttrade sig i ämnet, ansåg, att med bevarande af den försigtighet, som vore af nöden vid första påläggandet af en dylik förbrukningsafgift, skatten likväl utan olägenhet kunde fördubblas, hvarigenom uppbornds- och kontrollkostnader jemväl komme att stå i ett rättigare förhållande till skattens afkastning. Komitén uttalade äfven den åsigt, att man, derest statsbehofven skulle sådant kräfva, kunde framdeles vidtaga en ytterligare förhöjning med 50 procent, hvarigenom skatten skulle komma att utgöra 3 öre per liter eller 1 öre per halfbutelj öl.

För min del kan jag icke finna en beskattning af 1 öre per halfbutelj för hög. En lägre skatt än 1 öre på den quantitet, hvari ölet vid förtäring på stället och vid minuthandel gemenligen tillhandahålles allmänheten, skulle jemväl lätteligen kunna leda dertill, att allmänheten debiterades ett med detta belopp förhöjdt pris per halfbutelj, medan en obehörig vinst tillfölle åtskilliga mellanhänder. Jag hyser därför ingen tvekan om rättigheten deraf, att det af skatteregleringskomitén eventuelt föreslagna högre skattebeloppet tillämpas redan vid skattens första införande. Enligt den af 1881 års komité med stöd af uppgifter för år 1880 verkställda beräkning angående maltförbrukningen skulle med ett skattebelopp af 3 öre per liter öl eller 12 öre per kilogram malt maltskatten lemna en bruttoafkastning af i rundt tal

2,900,000 kronor. Med frånräknande af den af komitén till omkring 175,000 kronor beräknade uppbörds- och kontrollkostnaden skulle nettobehållningen blifva omkring 2,725,000 kronor. Då emellertid, enligt hvad komitén själf framhöll, den af komitén verkställda beräkningen angående maltåtgången otvifvelaktigt var alltför låg och det med full visshet kan antagas, att tillverkningen af maltdrycker sedan år 1880 betydligt ökats, torde man utan fara för misstag kunna beräkna nettoafkastningen af en efter den af mig angifna grund utgående maltskatt åtminstone till 3½ millioner kronor.

Till jämförelse med det af mig antydda skattebeloppet, hvilket skulle utgöra 3 öre per liter eller 3 kronor per hektoliter öl, må här meddelas, att, enligt uppgifter af 1881 års komité, maltdrycksbeskattningen, i olika länder utgående efter mångfaldigt vexlande grunder, beräknades för 1 hektoliter öl utgöra, i Norge 5 kronor 70 öre, i Italien 4 kronor 95 öre, i Österrike-Ungern 4 kronor 25 öre, i Ryssland 3 kronor 35 öre, i England 3 kronor 15 öre, i Frankrike 2 kronor 90 öre, i Nordamerikas Förenta Stater 2 kronor 80 öre, i Bayern 2 kronor 70 öre, i Baden 2 kronor, i Belgien 1 krona 60 öre, i Würtemberg 1 krona 60 öre, i Nederländerna 1 krona 30 öre och i Nordtyskland 90 öre.

De afgifter, hvilka sammanfattas under benämningen *stämpelskatt*, äro, såsom bekant, af två sinsemellan väsentligen olika slag, nemligen dels en afgift för expeditioner från offentliga myndigheter, dels en skatt å handlingar af privaträttslig beskaffenhet. Den förstnämnda afgiften, hvilken, såsom utgörande en ersättning för af staten den enskilde direkt lemnade tjänster, icke är att anse såsom skatt i egentlig mening, kommer här icke i betraktande. Deremot anhåller jag att med några ord få vidröra betydelsen af stämpelafgiften å *enskilda handlingar*. Denna afgift, hvilken i sin allmänhet kan betecknas såsom en skatt på transaktioner eller på öfverflyttning af värdebelopp från en hand till en annan, har otvifvelaktigt en vigtig uppgift att fylla i skattesystemet.

Vid tillämpningen af inkomstbeskattningen äro få uppgifter vanskligare än att med skatten behörigen åtkomma det rörliga kapitalet. Medan beskattningsmyndigheterna i regeln erhålla kännedom åtminstone om tillvaron af sådana skatteföremål som fast egendom eller inkomst af tjänst, rörelse eller yrke, måste det deremot i många fall bero af den skattskyldiges egen goda vilja, huruvida t. ex. ett i räntebärande papper placeradt kapital skall blifva anmaldt till beskattning. Att icke obetydliga belopp i sådant kapital ock undandraga sig beskattning, kan icke betvivlas. Men härtill kommer ytterligare, att, ehuru det svårligen kan förnekas, att inkomst af kapital eger större skattekraft än inkomst af arbete och sådan inkomst af arbete, hvars fortsatta åtnjutande är arbetaren genom lagliga eller kontraktsenliga bestäm-

melser för längre tid tillförsäkradt, större skattekraft än den inkomst, för hvilken ingen sådan garanti förefinnes, svårigheterna att inom inkomstbeskattningens område i olika skattesatser för olika inkomstslag gifva uttryck åt de sistnämndas olika skattekraft likväl befunnits så stora, att den teoretiskt rigtiga principen väl icke någonstädes kunnat i afsevärd utsträckning eller på ett tillfyllestgörande sätt praktiskt förverkligas.

Den uppgift, som inkomstskatten sålunda dels endast ofullständigt, dels alldeles icke mäktar fylla, öfvertages i länder, der stämpelskatten är mera genomförd, till väsentlig del af denna skatt. Om än icke alla de värdebelopp, som af stämpelskatten träffas, kunna betraktas såsom redan färdigbildadt kapital i den skattskyldiges hand, är detta likväl otvifvelaktigt fallet hvad beträffar flere af de viktigaste föremålen för skatten, och äfven då stämpelskatten sträcker sina verkningar utöfver det egentliga kapitalet och yttrar sig såsom en beskattning af industri och handel, verkar skatten såsom ett komplement till inkomstskatten, i det den medför en högre beskattning för sådan inkomst, som härflyter af kapital och arbete i förening, än för den, som endast härrör af arbete.

Då härtill kommer, att stämpelskatten är ett synnerligen beqvämt och, der skatten genom någon tids bestånd ingått i vanorna, för de skattskyldige föga besvärande medel att inbringa betydande inkomstbelopp för staten, kan det icke förvåna, att denna skatteform i de flesta länder erhållit en vidsträckt användning. Sålunda inbringar enligt senast tillgängliga uppgifter, hemtade dels ur Almanach de Gotha, dels ur vederbörande budgeter, stämpelskatten med inberäkning af andra afgifter — förnämligast vissa arfsskatter samt i Frankrike, Belgien och Italien afgifter vid inregistrering af handlingar — hvilka drabba egendom vid öfvergång ur en hand i en annan, äfven om de icke uppkräfvas i form af stämpel, i Frankrike 676,875,600 francs eller 22,2 procent af samtliga statsinkomster, i Nederländerna 23,450,500 floriner eller 19,2 procent, i England 15,475,824 pounds eller 16,3 procent, i Belgien 51,588,000 francs eller 15,5 procent, i Italien 195,400,000 lire eller 10,5 procent, i Österrike-Ungern 80,008,000 floriner eller 8,8 procent, i Danmark 4,446,000 kronor eller 7,9 procent och i Preussen 39,895,000 mark eller 2,5 procent af samtliga statsinkomster. Hvad Preussen beträffar, bör likväl anmärkas, att i det för detta land uppgifna skattebeloppet icke är inräknad afkastningen af den för hela tyska riket gemensamma vexelstämpelskatten. Räknad per individ af folkmängden belöper sig stämpelskatten i Frankrike till 12 kronor 96 öre, i England till 7 kronor 90 öre, i Nederländerna till 7 kronor 72 öre, i Belgien till 6 kronor 90 öre, i Italien till 4 kronor 53 öre, i Österrike-Ungern till 3 kronor 58 öre, i Danmark till 1 krona 93 öre och i Preussen till 1 krona 26 öre.

I Sverige är stämpelafgiften i innevarande års riksstat beräknad till 3,600,000 kronor, hvilket utgör 3,8 procent af samtliga statsinkomsterna och omkring 75 öre per individ af folkmängden. Hela nyssnämnda summa, i hvilken kortstämpelafgiften, hvilken är af helt annan natur än stämpelafgiften i öfrigt, ingår med omkring 120,000 kronor, utgör likväl, såsom förut blifvit erinradt, icke stämpelskatt i egentlig mening. Af de senast genom Finansdepartementets försorg offentliggjorda uppgifterna rörande beloppet af de stämplat, som användts till beläggning af de till protokollen öfver lagfarter, in-teckningar, äktenskapsförord samt bouppteckningar, morgongåfvobref och afhandlingar om lösöre köp hörande handlingar, inhemtas nemligen, att under dessa rubriker år 1888 inflöt ett belopp af 1,990,851 kronor. Då öfriga i stämpelförordningen såsom stämpelpligtiga upptagna enskilda handlingar, med undantag af utrikes vaxlar och utländska försäkringsbolags försäkringsbref och premiekvittenser, icke äro af beskaffenhet att kunna inbringa nämnvärda belopp, torde den del af stämpelafgiften, som har egenskapen af egentlig skatt, icke synnerligen mycket öfverstiga 2,000,000 kronor.

Väl är det sant — och detta bekräftas äfven af ofvan lemnade uppgifter rörande stämpelskattens afkastning i åtskilliga stater — att endast i kapitalstarka länder stämpelskatten kan uppdrivas till sådan höjd, att den utgör en af de största eller såsom i Frankrike, med inberäkning af inregistreringsafgifterna, rent af den största bland budgetens inkomstposter. Utan att anse sådant här i landet vara hvarken möjligt eller önskligt, synes det mig likväl obestriddigt, att stämpelskattens betydelse i skattesystemet hos oss blifvit alltför mycket förbisedd. Då det gäller att bereda staten nya inkomstkällor, hör derföre enligt min mening stämpelskatten till de skatteformer, hvilka böra ifrågakomma att i främsta rummet för ändamålet anlitas, och det torde tillåtas mig att tillägga, att, om detta gäller i allmänhet, det måste gälla så mycket mer i det nu förutsatta fallet, att behovet af ökade inkomster uppkommit genom afskrifning af grundskatterna. Intet synes mig nemligen kunna vara mera på sin plats, än att, då en förmögenhetsskatt såsom grundskatten uteslutes ur skattesystemet, en del af den derigenom uppkomna bristen fylles genom en skatt, som bör kunna anordnas så, att den hufvudsakligen drabbar de förmögnare samhällsklasserna.

Jag har för närvarande saknat anledning att ingå i en närmare undersökning af det sätt, hvarpå en utsträckning af stämpelbeskattningen lämpligen borde åvägbringas, och är derföre ej heller i tillfälle att nu framlägga någon detaljerad kalkyl angående den ökning i statsinkomst, som under denna titel må vara att påräkna. Att, om tillbörlig urskiljning iakttages vid valet af de handlingar, hvilka böra drabbas af den ökade stämpelskatten, denna skatt borde kunna höjas med åtminstone 1 million kronor, utan att höjningen

skulle verka tryckande på handel och vandel inom landet, synes mig emellertid, särskildt vid jemförelse med förhållandena i vårt grannland Danmark, tryggt kunna antagas.

Att förutom de af mig nu särskildt angifna utvägar att bereda statsverket ersättning för grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvärerna, nemligen genom höjning af jordbruksfastighetsbevillningen, genom införande af maltskatt och genom utveckling af stämpelskatten, äfven andra inkomstkällor finnas, hvilka i fall af behof kunna för ändamålet anlitas, har jag redan genom hänvisning till skatteregleringskomiténs utredning i ämnet sökt ådagalägga. Jag upprepar därför, hvad jag redan förut yttrat, att afskrifningsåtgärden ur synpunkten af statsverkets förmåga att bära densamma icke bör möta betänklighet.

Hvad derefter beträffar *sättet* för verkställandet af grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning, bör, i enlighet med hvad jag förut anfört, afskrifningsåtgärden till fullo genomföras under loppet af tio år, räknadt från och med år 1892. Då emellertid den förhöjning i bevillningen för jordbruksfastighet, som i sammanhang med afskrifningen bör ega rum, lämpligen torde till sin fulla utsträckning inträda redan från och med nyssnämnda år, anser jag häraf böra följa, att afskrifningsprocenten under de första åren af tioårsperioden sättes något högre, än efter en likformig fördelning af afskrifningen öfver nämnda tidrymd skulle på samma år belöpa. Afskrifningen synes mig därför böra ordnas på sådant sätt, att af de 70 procent, som af de ifrågasatta skatterna och besvärerna återstå, 20 procent afskrifvas år 1892 och 10 procent år 1893 samt att afskrifningen derefter fortgår med 10 procent hvart annat år, då densamma blir bragt till slut från och med år 1901. Vidare anser jag syftet med den ifrågasatta afskrifningsåtgärden med nödvändighet förutsätta, att den föreslagna afskrifningsplanen redan nu göres till föremål för definitivt beslut och att åt densamma följaktligen, hvad så väl grundskatterna som rustnings- och roteringsbesvärerna beträffar, gifves egenskapen af lag.

På föredragning af cheferna för Landt- och Sjöförsvarsdepartementen läser Eders Kongl Maj:ts vilja besluta rörande de åtgärder, som erfordras för afskrifningen af rustnings- och roteringsbesvärerna, hvaremot det nu tillkommer mig att afgifva underdånigt förslag till de för grundskatteafskrifningens genomförande nödiga närmare bestämmelser.

Då den nu ifrågasatta åtgärden innefattar ett slutligt genomförande

af den grundskatteafskrifning, hvartill början gjordes år 1885, lärer häraf vara en följd, att de särskilda slag af skatter och utlagor, hvilka jemlikt nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885, angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter, äfvensom vissa derefter meddelade stadganden blifvit nedsatta med 30 procent, böra utgöra föremål äfven för denna afskrifningsåtgärd. Visserligen skulle kunna ifrågasättas att utsträcka afskrifningen äfven till vissa grundskattebelopp, hvilka icke berördes af 1885 års afskrifning, nemligen till de belopp, som äro anordnade rusthåll och rotar, innehafvare af militieboställen, båtsmansindelningen, lots- och fyrinrättningen, gästgifvare, färjor och färjekarlar eller hvilka utgöra ersättning för jordförluster i följd af kanal- och väganläggningar. Dessa grundskattebelopp ingå i den å riksstatens inkomstsida upptagna titeln grundskatt, men afföras åter såsom »friheter» å riksstatens utgiftssida under vederbörande utgiftstitlar, hvarföre någon inbetalning till statsverket eller utbetalning från detsamma af dessa belopp i verkligheten icke eger rum. Då Eders Kongl. Maj:t till 1883 års Riksdag afgaf förslag till afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären, föreslog Eders Kongl. Maj:t, att dessa grundskattebelopp skulle med ingången af år 1884 ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas. År 1885 deremot, då Eders Kongl. Maj:t föreslog en endast partiel afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären, ansåg Eders Kongl. Maj:t förändring i de ifrågavarande anordningarna icke böra ega rum.

Då nu en fullständig afskrifning af grundskatterna föreslås, torde visserligen deraf följa, att icke de ifrågavarande frinjutna räntorna, hvilka äro af enahanda natur med de till afskrifning föreslagna, böra kvarstå i jordeböckerna. Beträffande de ytterst fåtaliga kvarvarande militieboställena torde med förändringens vidtagande emellertid utan olägenhet kunna anstå till boställenas indragning till statsverket, då bestämmelsen i mom. 5 af nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 å dem varder tillämplig och grundskattebeloppen sålunda försvinna. Flertalet af öfriga ofvan omförmälda friheter skulle visserligen, under förutsättning af bifall till förslaget om grundskatternas afskrifning, kunna ur jordeböcker och räkenskaper uteslutas med år 1892, men då denna åtgärd dels inverkar på beloppet af åtskilliga under särskilda hufvudtitlar i riksstaten upptagna anslag, dels, åtminstone hvad de till beloppet ojämförligt största posterna beträffar, inskränker sig till en enkel bokföringsfråga, synes åtgärden lämpligen kunna företagas i sammanhang med en kommande statsreglering, hvarvid tillika erbjuder sig tillfälle att föreslå de åtgärder, hvilka efter skedd utredning kunna finnas böra i afseende på ett eller annat af de ifrågavarande anslagen särskildt vidtagas.

Uti åberopade nådiga kungörelse af den 5 Juni 1885 förordnades,

bland annat, att uti den kronan behållna grundskatt å hemman och lägenheter af skatte eller frälse natur, å sådana hemman och lägenheter af krono natur, som enligt dittills gällande föreskrifter kunde till skatte köpas, å ecklesiastikstatens boställen samt å hemman och lägenheter, som innehades af enskildt verk, menighet eller inrättning, likasom ock uti presternas utlagor nedsättning skulle, med vissa undantag, ega rum med trettio procent af grundskattens eller utlagornas belopp, hvilken nedsättning skulle inträda från och med år 1886, äfvensom att enahanda nedsättning skulle ega rum beträffande drängespanmålen och hjälpedagsverkena i Färentuna härad af Stockholms län, till statsverket ingående afgäld för upphörd arbets- eller hofveriskyldighet, samt arbets- eller hofveriskyldighet, som ännu utgjordes till någon statens egendom.

Enligt den utredning om grundskattens dåvarande belopp, som meddelades i det vid den till 1885 års Riksdag aflättna nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof bifogade utdrag af protokollet öfver finansärenden den 12 Januari samma år, utgjorde grundskatten då, efter vidtagande af åtskilliga i statsrådsprotokollet omförmälda uteslutningar och omflyttningar, kronor 5,450,554: 32.

Från lindring i grundskatten skulle undantagas *dels* kronan behållna räntor och kronotionde af statens utarrenderade egendomar samt af militie- och civilboställen äfvensom af skogsområden, hvilka voro upplåtna sågverken i de norra länen i ersättning för privilegierad stockfångst, och af tillsvidare upplåtna slätter- m. fl. lägenheter samt strömfäll med tillhörande utmål, hvilka räntor och kronotionde förslagsvis beräknades till..... kronor 37,000: —

dels ock, på sätt redan blifvit erinradt, följande anordnade ränte- och kronotiondebelopp, nemligen:

å fjerde hufvudtiteln:

friheter, som åtnjutas af rusthåll och rotar samt innehafvare af militieboställen, ,, 817,000: —

Transport kronor 854,000: — kronor 5,450,554: 32.

Transport kronor	854,000 —	5,450,554: 32
<i>å femte hufvudtiteln:</i>		
båtsmansindelningens friheter, 75,500 kronor, samt de friheter, som åtnjutas af lots- och fyrinrättningen, 405 kronor, eller tillsammans	„ 75,905: —	
<i>å sjette hufvudtiteln:</i>		
friheter, som medgifvits gästgifvare, färjor och färjekarlar samt för jordförluster genom kanal- och väganläggningar, sammanlagdt	„ 8,220: —	
Efter afräkning af dessa ränte- och kronotionebelopp, utgörande	kronor 938,125: —	
qvarstod såsom grundskatt, hvarå nedsättning borde		
ega rum,	kronor 4,512,429: 32	
och då detta belopp minskades med trettio procent eller	„ 1,353,728: 80	
återstodo	kronor 3,158,700: 52	
hvidan med tillägg af ofvannämnda, från skattenedsättningen undantagna belopp	„ 938,125: —	
grundskatten komme att uppgå till	kronor 4,096,825: 52,	
och blef denna statsinkomst upptagen i rundt tal med 4,097,000 kronor i såväl 1886 som 1887 årens riksstater.		

I sammanhang med den af Riksdagen år 1887 beslutade upplösning, räknadt från den 1 Januari 1888, af det då bestående rättsförhållandet mellan kronan och Sala bergslag blef jemlikt nådiga brefven den 13 Juli och den 25 November 1887 den under benämning grufvedrängshjelp af hemman inom åtskilliga socknar af Vestmanlands län till bergslaget dittills utgångna afgift indragen och, efter det hjälpen enligt grunderna i nådiga förordningen den 23 Juli 1869 angående förändring af grundräntor och kronotionde blifvit i penningar omsatt, från och med år 1888 med trettio procent nedsatt. Med afseende å den härigenom uppkommande tillökning i grundskatten blef denna inkomstitel i 1888 års riksstat upptagen med ett till 4,100,000 kronor af-rundadt belopp.

Genom nådiga förordningen den 11 September 1885 och nådiga kungörelsen den 13 Juli 1887 stadgades, bland annat, att skattefrälseräntor och

kronotionde, som innehades under enskild eganderätt, samt arbets- och hofveriskyldighet till skattesåld kronoegendom skulle, derest anbud derom af vederbörande egare framställes inom utgången af år 1888, för statsverkets räkning på vissa villkor inlösas samt att inlösta räntor och kronotionde skulle med iakttagande af de beräkningsgrunder, som gälde för utgörande af kronans räntor och tionde näst före utfärdandet af nådiga kungörelsen den 11 Maj 1855 angående de i ordinarie räntan ingående persedlars omsättning och förenkling, omsättas enligt föreskrifterna i nämnda kungörelse och förordningen den 23 Juli 1869 samt till statsverket utgöras för tiden från räntornas och kronotiondens indragning, hvarvid för desamma skulle gälla enahanda bestämmelser som för annan till staten utgående grundskatt.

Vid 1888 års Riksdag antogs, att skattefrälseräntor skulle vid 1888 års utgång vara inlösta för åtminstone 3,000,000 kronor, samt att statsverkets behållna inkomst af inlösta dylika räntor m. m. skulle, efter föreskrifven omsättning samt minskning med trettio procent, uppgå till omkring 60,000 kronor; och då grundskatten, enligt hvad Statskontoret hade upplyst, år 1886 uppgått till 4,124,615 kronor 22 öre, blef densamma i riksstaten för år 1889 upptagen med ett denna summa, ökad med nyssnämnda 60,000 kronor, motsvarande belopp, eller i jämnadt tal 4,185,000 kronor, med hvilket belopp densamma äfven i 1890 och 1891 årens riksstater är upptagen; och har Eders Kongl. Maj:t i den till innevarande års Riksdag aflåtna nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof föreslagit denna beräknings bibehållande jemväl för år 1892.

Enligt hvad förut blifvit förmäldt, utgjorde den del af grundskatten, hvarå nedsättning enligt nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 skulle ega rum,..... kronor 4,512,429: 32.

Om, till följd af härofvän omförmälda förändringar, härtill läggas dels den från och med år 1888 till statsverket indragna s. k. grufvedrängshjelpen, omsatt i penningar enligt nådiga förordningen den 23 Juli 1869, kronor 6,689: 97 samt dels inlösta skattefrälseräntor m. m., beräknade att efter nedsättning med trettio procent uppgå till omkring 60,000 kronor, men här utan iakttagande af dylik minskning upptagna med ,, 85,700: — ,, 92,389: 97

transport kronor 4,604,819: 29

uppkommer summa grundskatt, hvarå ytterligare afskrifning kan komma att ega rum, kronor 4,604,819: 29.
 Sjuttio procent å denna summa utgör ,, 3,223,373: 51,
 hvilket tal alltså betecknar det grundskattebelopp,
 hvilket nu bör ifrågakomma till afskrifning.

Tjugu procent åter å oförmälda summa, ,, 4,604,819: 29,
 motsvarar ,, 920,963: 86,
 utgörande det belopp, hvarmed enligt den föreslagna afskrifningsplanen grundskatten borde från och med år 1892 nedsättas.

Om från den i statsverkspropositionen föreslagna beräkningen för år 1892 eller kronor 4,185,000: —
 dragas nyssnämnde ,, 920,963: 86
 återstå kronor 3,264,036: 14
 eller i rundt tal 3,264,000 kronor.

På grund af föreskriften i § 4 af nådiga förordningen den 11 September 1885, att inlösta räntor och kronotionde skola omsättas i penningar och till statsverket utgöras för tiden från räntornas och kronotiondens indragning, hvarvid för desamma skola gälla enahanda bestämmelser som för annan till staten utgående grundskatt, hafva, såsom jag redan nämnt, ifrågavarande ränte- och tiondebelopp blifvit med 30 procent nedsatta, likasom ock den vidare nedsättning, som kan varda å grundskatterna i allmänhet medgifven, utan ytterligare föreskrift varder å dem tillämplig, hvarvid allenast lärere böra meddelas bestämmelse i syfte att å räntor och tionde, som blifvit inlösta så sent, att nedsättningen inträder först med 1892 års ingång eller derefter, nedsättningen skall omedelbart ega rum med det procenttal, som å öfriga grundskatter är eftergifvet. Jemlikt § 5 i nådiga förordningen den 11 September 1885, jemförd med mom. 12:o b) i kungörelsen den 5 Juni samma år, eger med den afgäld, som skall utgöras i stället för inlöst arbetseller hofveriskyldighet, enahanda förhållande rum som med nyssnämnda räntor och tionde.

I sammanhang härmed bör likväl erinras, att jemlikt nådiga kungörelsen den 3 Februari 1888 egare af skattefrälsehemman, hvars skattefrälseränta, ehuru varande af den beskaffenhet, som afses i § 1 af nådiga förordningen den 11 September 1885, icke blifvit af statsverket inlöst, förklarats berättigad att af statsmedel erhålla ersättning med 30 procent af denna ränta, samt att enahanda skäl, som föranledt detta medgifvande, tala därför, att ersättning motsvarande den ytterligare grundskatteeftergift, som nu är i fråga, varder egare af dylikt hemman beredd; och anser jag alltså Riksdagens bifall härtill böra inhemtas.

Att under afskrifningstiden eller derefter nytt åsättande af grundskatt eller utlaga af de slag, som nu föreslås till afskrifning, icke bör ega rum, lärer vara gifvet. Ett beslut i sådant syfte bör emellertid föregås af en revision af de författningar, som innehålla bestämmelser rörande skattläggning, hvilken revision kräver icke obetydlig tidsutdrägt. Med meddelandet af de erforderliga föreskrifterna i ämnet torde ock utan olägenhet kunna någon tid anstå, då de fall, i hvilka skattläggning förekommer, numera äro jemförelsevis sällsynta.

I öfverensstämmelse med det förfarande, som iaktogs vid 1885 års partiela grundskatteafskrifning, lärer Eders Kongl. Maj:t böra föreslå, att Riksdagen uppdrager åt Eders Kongl. Maj:t att meddela de ytterligare bestämmelser, som för tillämpning af föreskrifterna angående grundskatteafskrifningen kunna finnas erforderliga.

Med åberopande af hvad jag nu anfört hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte i nådig proposition af denna dag föreslå, att, för den händelse Riksdagen bifaller de nådiga propositioner, som Eders Kongl. Maj:t förut i dag beslutat aflåta angående dels ändring i vissa delar af värnpligtslagen den 5 Juni 1885, dels höjning af det under fjerde hufvudtiteln uppförda anslag till beväringssmanskapets vapenöfningar m. m., dels ock anslag under femte hufvudtiteln med anledning af de föreslagna ändringarna i värnpligtslagen, propositionen angående ändring i värnpligtslagen i hvad densamma afser förändrad lydelse af 1, 3 och 6 §§, 27 § 1 mom., 28 §, 33 § 1 och 2 mom., samt 34, 52 och 53 §§ i nämnda lag, äfvensom den nådiga proposition Eders Kongl. Maj:t torde komma att aflåta om ändring i förordningen angående beviljning af fast egendom samt af inkomst, Riksdagen jemväl måtte antaga följande:

Lag angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter och hvad dermed eger sammanhang.

§ 1.

De skatter och utlagor, som med tillämpning af bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885, angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter, blifvit nedsatta med trettio procent, skola afskrifvas under loppet af tio år, räknadt från och med år 1892. Afskrifningen skall ega rum i sådan ordning, att, under iakttagande i tillämpliga delar af föreskrifterna i berörda nådiga kungörelse, omförmälda skatter och utlagor nedsättas från och med år 1892 med tjugu procent af det belopp, hvarå nedsättningen enligt kungörelsen den 5 Juni 1885 beräknats, samt derefter från och med hvart och ett af åren 1893, 1895, 1897 och 1899 med ytterligare 10 procent af nämnda belopp, hvarefter återstoden af skatterna och utlagorna från och med år 1901 eftergifves.

§ 2.

I de fall, der nedsättning i skatt eller utlaga enligt nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 bör ega rum, men icke ifrågakommer förr än med 1892 års ingång eller derefter, bestämmes nedsättningen till enahanda procenttal af det belopp, hvarå enligt samma nådiga kungörelse nedsättningen skall beräknas, som vid den tidpunkt, då nedsättningen bör ega rum, enligt nyssnämnda nådiga kungörelse och § 1 i denna lag är eftergifvet å de i berörda § omförmälda skatter och utlagor.

§ 3.

Den till Sala bergslag förut utgående, men numera till statsverket indragna grufvedrängshjelpen af hemman inom åtskilliga socknar i Vestmanlands län skall afskrifvas i enahanda ordning med de i § 1 omförmälda skatter och utlagor, dervid afskrifningen beräknas å det belopp, hvarå den jemlikt nådiga brefven den 13 Juli och den 25 November 1887 medgifna nedsättning af trettio procent egt rum.

§ 4.

Den ersättning, som jemlikt nådiga kungörelsen den 3 Februari 1888 bör utgå till egare af skattefrälsehemman, hvars skattefrälseränta, ehuru varande af den beskaffenhet, som afses i § 1 af nådiga förordningen den 11 September 1885, icke blifvit af statsverket inlöst, skall, under iakttagande i öfrigt af bestämmelserna i nämnda kungörelse, utgå från och med år 1892 med 50 procent, från och med år 1893 med 60 procent, från och med år 1895 med 70 procent, från och med år 1897 med 80 procent och från och med år 1899 med 90 procent af räntans belopp, beräknadt på sätt i samma kungörelse föreskrifves, samt från och med år 1901 med en summa, motsvarande räntans på nyssnämnda sätt beräknade hela belopp.

§ 5.

De ytterligare bestämmelser, som för tillämpning af föreskrifterna angående grundskatternas afskrifning kunna finnas erforderliga, meddelas af Konungen.

Jag har förut framhållit, att i sammanhang med grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning den bevillning, som för jordbruksnäringen erlägges, bör likställas med bevillningen för andra skatteföremål samt att denna likställighet synes mig böra ernås på sådant sätt, att be-

villningen för jordbruksfastighet höjes från 3 öre till 6 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet, af hvilket sistnämnda skattebelopp 1 öre utgör bevillning för det i jordbruksrörelsen nedlagda arbete och dervid använda inventarier. Det åligger mig nu att afgifva förslag till de ändringar i bevillningsförordningen, som häraf påkallas. Förutom vissa ändringar i de till nämnda förordning hörande formulär, hvilka, sedan sig visat, om det framlagda förslaget vinner Riksdagens bifall, torde komma att af Eders Kongl. Maj:t vidtagas, inskränka sig de af nyss anförda anledning erforderliga ändringarne till förändring af det sifferbelopp i § 1, som uttrycker jordbruksfastighetens bevillningsskyldighet, samt en omredaktion i vissa delar af § 17 i instruktionen för taxeringsmyndigheterna.

Under erinran, att förändringen i beloppet af bevillningen för jordbruksfastighet jemväl påkallar vissa ändringar i fråga om kommunalbeskattningen, derom Eders Kongl. Maj:t lär vilja besluta på föredragning af chefen för Civildepartementet, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t ville i nådig proposition föreslå Riksdagen att, under förutsättning att de nådiga propositionerna angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatterna samt höjning i de under fjerde och femte hufvudtitlarna uppförda anslag till lindring i rustnings- och roteringsbesvären vinna Riksdagens bifall, besluta,

att § 1 i nådiga förordningen den 14 September 1883 angående bevillning af fast egendom samt af inkomst samt § 17 i den vid samma förordning fogade instruktionen för taxeringsmyndigheterna skola erhålla följande förändrade lydelse:

§ 1 i nämnda förordning.

För all inom riket belägen *fast egendom*, hvartill ock räknas *frälseränta*, skall, med de undantag, som i § 4 upptagas, bevillning utgöras efter fastighetens uppskattade värde.

Denna bevillning utgår:

- a) för *jordbruksfastighet* med sex öre för hvarje fulla etthundra kronor samt
- b) för *all annan fastighet* och *frälseränta* med fem öre för hvarje fulla etthundra kronor af uppskattningsvärdet.

§ 17 i instruktionen.

Vid tillämpning af § 11 mom. 1 i bevillningsförordningen, angående befrielse från eller lindring i bevillning för inkomst af kapital eller arbete, skola så väl den behållna afkomsten utaf skattskyldig tillhörande fast egendom som ock af sådan särskildt beskattad rörelse, som drifves i bolag eller

idkas å annan ort än den, der den skattskyldige är mantalsskrifven, tagas i beräkning vid bestämmandet af hans sammanräknade årsinkomster, hvarvid i fråga om fast egendom iakttages, att inkomst af jordbruksfastighet beräknas till 6 procent och inkomst af annan fastighet till 5 procent af taxeringsvärdet. Om sålunda skattskyldig finnes i sin mantalsskrifningsort hafva t. ex. 450 kronors inkomst af kapital eller arbete samt tillika eger stadsfastighet, taxerad till 2,000 kronor och hvilken alltså bör upptagas till 100 kronors afkomst, så att hans sammanräknade årsinkomst uppgår till 550 kronor, får väl enligt föreskriften i det ifrågavarande momentet, jemfördt med hvad ofvan sagts, sådan skattskyldig tillgodonjuta fullständig eftergift af bevillning å förstnämnda 450 kronor; hvaremot, derest den skattskyldige har 1,100 kronors inkomst af kapital eller arbete, 400 kronors inkomst af aktier samt derjemte eger jordbruksfastighet till ett taxeringsvärde af 5,000 kronor med 300 kronors deraf beräknad afkomst och således i sammanräknade årsinkomster åtnjuter tillhoppa 1,800 kronor, bevillning kommer att, utan medgifvande af något afdrag, honom påföras för hans först berörda inkomst af 1,100 kronor o. s. v.

Enligt förordningen den 16 maj 1884, angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter, skall för vissa slag af frälseegendomar, nemligen allmänna frälsehemman äfvensom rå- och rörs- samt insockne hemman, jemte vanlig fastighetsbevillning utgöras en särskild bevillningsafgift, hvilken i större delen af landet utgår med visst belopp för hvarje rusttjenstmark. Denna bevillning, den s. k. rusttjenstbevillningen, är närmast att anse såsom afsedd att utgöra någon ersättning för de större friheter, frälsejorden, särskildt då rusttjensten icke effektivt utgöres, i jemförelse med skattejorden åtnjuter. Denna rusttjenstbevillningens karakter framgår bland annat deraf, att afgiften upphör till hälften, då rustningen uppsättes.

För de lotshemman, som äro frikallade från rotering, skall enligt samma förordning viss i förhållande till hemmantalet bestämd särskild bevillningsafgift utgöras.

Redan i Riksdagens underdåniga skrifvelse den 24 maj 1873 uttalades, att, när afskrifning skedde af grundskatterna, borde äfven den bevillning, som enligt tredje artikeln — motsvarande nu gällande förordning angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter — särskildt utgjordes af en viss klass af jordbruksfastigheter, försvinna. Detta uttalande, hvarmed torde hafva åsyftats rusttjenstbevillningen, eger äfven tillämplighet

i fråga om bevillningsafgiften för lotshemman, hvilken i författningen angifves utgöra en ersättning för roteringsfriheten och derföre efter roteringsbesvärets afskrifning ej vidare bör kvarstå. Billigheten deraf, att rusttjänstbevillningen i sammanhang med afskrifningen upphör, framgår så mycket tydligare som de hemman, hvilka nu utgöra denna bevillning, i jemförelse med skattehemmanen skulle komma att åtnjuta en väsentligen ringare förmån af afskrifningen, men sådant oaktadt lika med annan jordbruksfastighet komme att träffas af den förhöjda fastighetsbevillningen.

I sammanhang med det förslag till afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären, som af Eders Kongl. Maj:t förelades 1883 års Riksdag, föreslog ock Eders Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med hvad skatteregleringskomitén hemställt, att de särskilda bevillningsavgifterna för frälseegendomar och lotshemman måtte upphöra. Då jag tillstyrker, att enahanda framställning äfven nu måtte göras, bör jag tillika erinra, att den minskning i inkomst, som härigenom skulle för statsverket uppkomma, icke är af större betydhet. Rusttjänstbevillningen inbragte nemligen år 1890 ett belopp af 66,951 kronor 85 öre och bevillningsavgiften för lotshemman samma år allenast 67 kronor 12 öre.

Jag hemställer i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att, under förutsättning af bifall till de nådiga propositionerna angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter samt höjning i de under fjerde och femte hufvudtitlarne uppförda anslag till lindring i rustnings- och roteringsbesvären, besluta,

att de enligt förordningen den 16 Maj 1884 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter nu utgående bevillningsavgifter af frälseegendomar och lotshemman från och med år 1892 ej vidare skola utgöras.

Jag anhåller nu att få öfvergå till frågan om den inverkan, som de beträffande afskrifning af grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären samt utsträckning af värnplikten föreslagna åtgärder komma att utöfva på statsregleringen för år 1892.

Hvad först angår de ändringar, som af omförmälda åtgärder komme att orsakas i den uti den nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof föreslagna beräkningen af statsverkets inkomster för nämnda år, tillåter jag mig att beträffande nedan nämnda inkomstitlar anföra följande.

Grundskatt. Denna inkomstitel, i omförmälda proposition upptagen till 4,185,000 kronor, kommer, enligt hvad jag redan haft tillfälle nämna,

att i följd af den afskrifning med tjugu procent, som borde inträda med år 1892, nedgå med 921,000 kronor till i rundt tal 3,264,000 kronor.

Tillfälliga rotevakansafgifter. I denna inkomsttitel innefattas, bland andra afgifter, hvilkas beräkning ej beröres af en afskrifnings- eller lindrings-åtgärd, de vid början af år 1878 till statsverket tills vidare indragna afgifterna af åtskilliga till underofficerares aflöning förut anslagna vakanta rusthåll och rotar. Derest dessa erlade vakansafgifter enligt de i lagen den 5 Juni 1885, angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären, för lindringens beräknande bestämda värden, skulle efter afräkning af det rustnings- och roteringsunderstöd, som utbetalas af statsmedel, dessa vakansafgifters belopp utgöra:

för 44 rusthåll	kronor	7,397: 06
„ 431 rotar	„	67,016: 51
	tillsammans kronor	74,413: 57.
Tjugu procent derå utgör	kronor	14,882: 71.

I ofvannämnda nådiga proposition är samma inkomsttitel för år 1892 efter afdrag af förut medgifna 30 procent beräknad till kronor 68,000: —

Om derifrån dragas nyssnämnda

„	„	14,882: 71
---	---	------------

återstå

	kronor	53,117: 29, eller
--	--------	-------------------

i rundt tal 53,000 kronor.

Soldatvakansafgifter. Med tillämpning af ofvannämnda värden samt med ledning af 1889 års rikshufvudbok i fråga om rotarnes antal skulle dessa afgifter utgöra:

för 659,520 rotar ny ordinarie rotering	kronor	104,270: 60
„ 367,878 bergslagsrotar	„	30,998: 52
hvar till komma för 3 rotar i Särna, Idre och Hede byar i Kopparbergs län	„	40: —

tillsammans kronor 135,309: 12.

Tjugu procent derå utgör

	kronor	27,061: 82.
--	--------	-------------

Inkomsttiteln Soldatvakansafgift är i ofvanberörda nådiga proposition för år 1892 efter afdrag af förut medgifna 30 procent beräknad till

	kronor	95,000: —
--	--------	-----------

Om derifrån dragas nyssnämnda

„	„	27,061: 82
---	---	------------

återstå

	kronor	67,938: 18, eller
--	--------	-------------------

i rundt tal 68,000 kronor.

Båtsmansvakansafgiften. Denna statsinkomst omfattar afgifter af städernas båtsmanshåll, af sex båtsmansrotar på Visingsö, af nio båtsmansrotar

i Södra Møre härad af Kalmar län, af den nya båtsmansindelningen i Blekinge, af den nya ordinarie båtsmansroteringen, af utsockne frälsehemman i Halland, af de på tioårig vakans satta rusthållen i Blekinge och Södra Møre härad, samt slutligen de vakansafgifter, som till följd af 1887 års Riksdags beslut om båtsmanshållets sättande på vakans inflyta. Efter afdrag af det belopp, hvarmed, jemlikt ofvannämnda lag, ifrågavarande rusthåll och rotar äro berättigade att åtnjuta afkortning å afgiften, eller trettio procent, är Båtsmansvakansafgiften uti innevarande års riksstat uppförd med 350,000 kronor och för år 1892 beräknad till 385,000 kronor. En ytterligare nedsättning i dessa afgifter med tjuu procent föranleder en minskning i nyssnämnda för år 1892 beräknade belopp med $\frac{2}{3}$ -delar deraf eller med 110,000 kronor, hvarefter komme att återstå 275,000 kronor.

Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter. Enligt hvad jag förut föreslagit, skulle de under denna rubrik ingående bevillningsafgifterna af frälseegendomar och lotshemman från och med år 1892 upphöra.

Omförmälda afgifter inbragte, på sätt jag redan meddelat, år 1890:	
bevillningen af frälseegendomar	kronor 66,951: 85
„ „ lotshemman	„ 67: 12
	<hr/>
	summa kronor 67,018: 97

eller i rundt tal 67,000 kronor.

Ifrågavarande inkomstitel är i statsverkspropositionen beräknad till	kronor 380,000: —
Minskas detta belopp med nyssnämnda	„ 67,000: —
återstår en summa af	kronor 313,000: —

Bevillning af fast egendom samt af inkomst. Bevillningen för jordbruksfastighet utgjorde enligt generalsammandraget öfver 1890 års bevillning 660,723 kronor 50 öre. Om denna bevillning, på sätt jag föreslagit, från och med år 1892 höjes från 3 öre till 6 öre för hvarje fulla 100 kronor af taxeringsvärdet, bör bevillningen ökas med ett belopp, motsvarande nyssnämnda summa, eller i rundt tal med

..... kronor 660,000: —	
Om härtill lägges det belopp, hvartill inkomstiteln bevillning af fast egendom samt af inkomst är i statsverkspropositionen för år 1892 beräknad, eller „	3,800,000: —
uppkommer en summa af	kronor 4,460,000: —

Jag har härmed genomgått de inkomstitlar, på hvilkas belopp afskrifningen och dermed i samband ställda åtgärder komme att utöfva inverkan. Ett af chefen för Finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå den 7 innevarande månad afgifvet memorial med uppgifter rörande den omfattning, hvori tillverkningen af hvitbetssocker inom riket för närvarande bedrifves,

gifver mig emellertid anledning att äfven uppehålla mig vid beräkningen af inkomsttiteln

Hvitbetssockertillverkningsafgift. I oförmälda memorial meddelas, att tillverkning af vitbetssocker under innevarande tillverkningsår idkas vid 6 fabriker, af hvilka 4 voro i verksamhet äfven förra tillverkningsåret, men de öfriga 2 började tillverkningen först förliden höst. Vid de fyra äldre fabrikerna afverkades under tiden September 1890 till och med Februari 1891 ett belopp af 147,500 ton råa betor mot 132,000 ton under näst föregående tillverkningsår. Vid de två nya fabrikerna afverkades under samma tid 43,500 ton betor och således vid samtliga fabriker tillsammans 191,000 ton. Då dertill tages i betraktande, dels att ytterligare två vitbetssockerfabriker äro under anläggning och komma att börja sin verksamhet hösten 1891, dels att afverkningen af betor vid de äldre fabrikerna under de senare åren stigit i sådan grad, att den tillverkningsåret 1889—90 var fullt tre gånger så stor som tillverkningsåret 1885—86, kan man, enligt chefens för kontrollbyrån mening, med säkerhet antaga, att afverkningen redan under innevarande tillverkningsår kommer att uppgå till omkring 200,000 ton och under nästa tillverkningsår kommer att öfverstiga 230,000 ton betor.

Med den skatteberäkning, som för närvarande är gällande, skulle vitbetssockerskatten vid en afverkning af 230,000 ton betor om året belöpa sig till något mera än 1,350,000 kronor. I den till innevarande års Riksdag aflåtna nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof är vitbetssockertillverkningsafgiften i öfverensstämmelse med Statskontorets förslag för år 1892 beräknad till 800,000 kronor. På grund af de utaf chefen för kontrollbyrån nu meddelade upplysningar synes denna beräkning med iakttagande af all nödig försigtighet kunna höjas med 500,000 kronor till 1,300,000 kronor.

Sammanfattar jag nu de förändringar, som, enligt hvad jag anført, komme att ega rum i beräkningen af vissa inkomsttitlar, visar sig, att *minskning* mot den i statsverkspropositionen upptagna beräkningen komme att ega rum i nedannämnda titlar med följande belopp, nemligen:

i grundskatt med	kronor	921,000:—
„ tillfälliga rotevakansafgifter med	„	15,000:—
„ soldatvakansafgift med	„	27,000:—
„ båtsmansvakansafgift med	„	110,000:—
„ bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter med	„	67,000:—

summa minskning kronor 1,140,000:—

Beräkningen af följande inkomstitlar komme deremot att ökas, nemligen:

bevilling af fast egendom samt af inkomst med kronor	660,000: —	
hvitbetssockertillverkningsafgift med „	500,000: —	
		summa ökning kronor 1,160,000: —
Drages härifrån den summa, som betecknar minskningen i statsinkomst, eller „	1,140,000: —	
uppkommer en ökning på det hela af kronor	20,000: —	

Öfvergår jag härefter till frågan om de nya eller förhöjda anslag, som för genomförande af afskrifningen samt värnpligtens utsträckning och dermed i samband ställda åtgärder böra, utöfver de i statsverkspropositionen föreslagna, äskas för år 1892, lära, enligt hvad jag inhemtat, cheferne för Landt- och Sjöförsvarsdepartementen komma att göra underdåniga framställningar om förhöjning af fjerde och femte hufvudtitlarnes anslag till lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna, nemligen

i fjerde hufvudtiteln anslag med kronor	886,000: —	
och i femte „ „ „ „ „	40,000: —	926,000: —

För genomförande af värnpligtens utsträckning och dermed i sammanhang stående åtgärder har Eders Kongl. Maj:t förut i dag beslutat äska medel under särskilda anslagsposter till sammanlagdt belopp

under fjerde hufvudtiteln af kronor	1,579,200: —	
och under femte „ „ „	167,100: —	1,746,300: —
		summa kronor 2,672,300: —

Afdrages härifrån det belopp, hvarmed, enligt hvad nyss blifvit anfördt, beräkningen af statsverkets inkomster skulle utöfver uppkommande minskning ökas, eller . . . kronor
 20,000: — |

uppkommer alltså ett belopp af kronor 2,652,300: — för hvilket tillgång bör beredas å budgeten för år 1892.

Då jag den 12 sistlidne Januari inför Eders Kongl. Maj:t anmälde de till statsregleringen för år 1892 hörande frågor, meddelade jag, att å 1890 års statsreglering funnes ett öfverskott, hvilket kunde beräknas till 7,094,000 kronor. Jag erinrade i sammanhang härmed, att allt sedan den statsreglering, som förelades 1881 års Riksdag, hade vid uppgörande af statsregleringen för det budgetår, som följt näst efter hvarje Riksdags sammanträde, det förfarande iakttagits, att befintligt öfverskott å statsregleringen för det år, som närmast föregått Riksdagens sammanträde, icke tagits i beräkning. Grunden för detta förfarande hade varit att söka dels deruti, att de beräkningar, hvilka läge till grund för kalkylen öfver det senaste årets öfverskott,

ej ansetts ega den tillförlitlighet, som för sådant fall vore af nöden, dels ock deruti, att tillvaron af ett odisponeradt öfverskott ansetts egnad att bereda större trygghet med afseende på resultatet af det löpande årets reglering. Jag framhöll vidare, att likväl numera kunde erhållas så pass noggranna underrättelser rörande de belopp, hvarmed statens vigtigaste inkomstitlar under sista delen af det förflutna året influtit, att rörande statsregleringens resultat under detta år utan svårighet borde kunna uppgöras en kalkyl, som endast föga skilde sig från det verkliga resultatet. Och om det vidare icke kunde bestridas, att tillvaron af ett odisponeradt öfverskott åt det löpande årets statsreglering beredde i någon mån ökad trygghet, kunde det å andra sidan svårligen betecknas annat än såsom mindre affärsmessigt, att medel, hvilkas uppgift vore att tjena till bestridande af statsverkets utgifter, funnes tillgängliga i statens kassor två år innan de för ändamålet komme till användande. Medlen komme visserligen äfven under dessa två år statsverket till nytta derigenom, att de inginge i Statskontorets kassarörelse och sålunda fylde samma uppgift som statsverkets kassaförlagsfond, men afkastning af samma medel komme icke under annan form statsverket till godo, än att hvad af dem jemte öfriga tillgängliga medel icke erfordrades till statsmedelsutgifterna öfverlemnades till Riksgäldskontoret för förvaltning. I den mån kassaförlagsfonden genom årligen skeende afsättningar till densamma uppbörades till erforderligt belopp, komme jemväl öfverskottsmedlens funktion att tjena såsom förstärkning i kassaförlaget, hvilken funktion visserligen icke hittills saknat sin betydelse, i allmänhet icke vidare att varda af behovet påkallad.

Med stöd af det anförda ansåg jag mig, ehuru jag vid nämnda tillfälle saknade anledning att förorda någon afvikelse från det hittills iakttagna förfaringssättet, likväl icke böra underlåta att uttala min åsigt, att, derest omständigheter skulle förekomma, hvilka påkallade, att vid statens uppgörande någon del af öfverskottet för det nästförflutna året toges i anspråk, sådant icke allenast icke borde möta något hinder — helst vid fall, då, såsom för närvarande vore förhållandet, från sista året föreläge ett öfverskott, icke obetydligt större än de, som i allmänhet funnits att för statsregleringarne disponera — utan fastmera skulle kunna anses innebära en öfvergång till en enligt min mening lämpligare ordning.

Af de åsikter i fråga om dispositionen af öfverskotten från föregående statsregleringar, jag sålunda uttalat, läser Eders Kongl. Maj:t finna det vara en gifven följd, att, då jag nu har att afgifva yttrande i fråga om det sätt, hvarpå vid statsregleringen för år 1892 medel böra beredas för bestridande af förut omförmälda med afskrifningens genomförande och värnpligtens utsträckning förenade kostnader, jag ock finner mig böra förorda, att 1890

års öfverskott för omförmälda viktiga ändamål till erforderlig del tages i anspråk. Detta öfverskott är, såsom nämndt, beräknadt till kronor 7,094,000: —
 Om, såsom tillgång för 1892 års statsreglering, deraf beräknas ett belopp, motsvarande nyssnämnda kostnader, minskade med 20,000 kronor i följd af ökad inkomstberäkning, eller..... ,, 2,652,300: —
 skulle till disposition vid statsregleringen för år 1893 af nämnda öfverskott återstå ett belopp af kronor 4,441,700: —

Jag hemställer i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t, jemte uttalande af den förutsättning, att Riksdagen i fråga om beräkningen af inkomsttitlarne grundskatt, tillfälliga rotevakansafgifter, soldatvakansafgift, båtsmansvakansafgift, bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter, bevillning af fast egendom samt af inkomst äfvensom hvitbetssockertillverkningsafgift vidtager de af mig antydda förändringar, ville i nådig proposition föreslå Riksdagen,

att såsom tillgång vid statsregleringen för år 1892 må af öfverskottet å 1890 års statsreglering upptagas och beräknas ett belopp af 2,652,300 kronor.»

Sedan Departementschefen härefter föredragit af honom uppgjorda förslag till propositioner angående dels afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter m. m., dels ändring i förordningen angående bevillningen af fast egendom samt af inkomst, dels upphörande af de särskilda bevillningsafgifterna af frälseegendomar och lotshemman, dels ock beräkning af viss andel af öfverskottet å 1890 års statsreglering såsom tillgång vid statsregleringen för år 1892, förklarade Statsrådets öfriga ledamöter, att de till alla delar instämde uti hvad Departementschefen tillstyrkt och hemställt.

Hans Maj:t Konungen behagade härefter i nåder gilla och bifalla hvad sålunda af Statsrådets samtliga ledamöter blifvit föreslaget och tillstyrkt samt förordna, att nådiga propositioner skulle till Riksdagen aflåtas i öfvensstämmelse med de nu föredragna förslagen, sådana de finnas detta protokoll bilagda.

In fidem protocoll:

Hjalmar Rettig.